

REZUMAT

Colecția de izvoare etnografice *Oameni și contexte (Emberék és kontextusok)* a fost inițiată în 2008 de Catedra de Etnografie și Antropologie a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. Conform tradiției acestei colecții de cărți, prezentul volum cuprinde un corpus de narațiuni înregistrate în a doua parte a secolului 20. în satul Triteni (Colonia). Corpusul este constituit din două mari capitole.

Primul capitol cuprinde narațiunile tradiționale ale unui narator. Kocsis János (1932–2003) s-a născut și a trăit în regiunea Câmpiei Transilvaniei. Trăind multă vreme într-un cătun, s-a socializat într-o societate tradițională, de agricultori, devenind după colectivizarea agriculturii muncitor în industrie în orașul apropiat. Din tradiție a însușit pe cale orală o cultură arhaică, pe care a utilizat-o pe tot parcursul vieții, ca o formă a autoexprimării, a interpretării mediului înconjurător, a cultivării rituale a tradiției. A practicat povestitul în cadrul familiei, între vecini, cu ocazia muncilor colective, în timpul navetei și în pauzele de masă de la locul de muncă. Repertoriul lui înregistrat și prezentat în volumul de față constă din 9 basme, 2 balade, 42 legende mitice și 2 legende religioase, 3 colinde epice. La acest repertoriu se adaugă povestirea autobiografică a povestitorului, precum și amintirile membrilor familiei și a consătenilor legate de personalitatea acestuia și a obiceiului său de a povesti.

În capitolul doi sunt publicate narațiunile aceluiași mediu social, înregistrate de la contemporanii și consătenii lui Kocsis János, 51 persoane. Spre deosebire însă de repertoriul tradițional, aceste narațiuni, înregistrate în formă de interviuri, prezintă evenimentele biografice ale locuitorilor satului, evenimentele sociale și istorice trăite și înfruntate de colectivitate dealungul secolului 20. Narațiunile se grupează în jurul următoarelor teme: istoria localității de la fondarea ei (sub formă de colonie) din 1903 până în prezent, istoria celor 53 familii fondatoare și a familiilor venite ulterior din exterior, narațiuni biografice ale locuitorilor satului, narațiuni legate de războaie, deportări, viața minoritară, religioasă, colectivizarea agriculturii, viața din era comunistă, migrație și călătoriile, viața comunitară, școala, petrecerea timpului liber, viața cotidiană, natură. Spre deosebire de narațiunile tradiționale și rituale, aceste narațiuni contribuie la reprezentarea identității comunității, a familiilor și a indivizilor, a vieții cotidiene, la interpretarea evenimentelor istorice și sociale, la socializarea indivizilor.

Volumul prezintă în același cadru două lumi, două strategii narative diferite. Ambele repertorii, ambele strategii narative aparțin aceleiași societăți, fiind de fapt paralele.

Studiul de încheiere prezintă paradigmele și metodele analizelor naratologice, paradigmele și rezultatele cercetărilor narațiunilor din Câmpia Tarnsilvaniei, istoria localității, analiza tematică și pragmatică a celor două corpusuri de texte, a celor două strategii de povestit. Cuvintele cheie ale analizei sunt: narațiune, reprezentare narativă, situație narativă, strategie narativă, act narativ, repertoriu narativ, relație narativă, atitudine narativă.

DVD-ul anexat volumului conține înregistrări audio, fotografii și lista populației localității.

Keszeg Vilmos s-a născut în 1957. A absolvit la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj, specializarea limbă și literatură maghiară și franceză. În prezent este profesor universitar al Catedrei de Etnografie și Antropologie Maghiară. Domenii de cercetare: cariere și biografii individuale și colective, mitologia contemporană, cultura populară scrisă, structuri narrative cotidiene. Este autorul volumelor: *A folklór határán. A népi írásbeliség verses műfajai Aranyoszáéken* [Periferia folclorului. Poezii populare scrise în Zona Arieșului]. Kriterion, București. 1991; *Kelt levelem. Egy mezőségi paraszttasszony levelezése* [Scrisorile unei țărănci din Câmpia Transilvaniei]. Debrecen. 1996; *Jóslások a Mezőségen. Etnomantikai elemzés* [Divinații în Cîmpia Transilvaniei. Analiză etnomantică]. Bon Ami, Sfintu Gheorghe. 1997; *Mezőségi hiedelmek* [Mitologie populară în Câmpia Transilvaniei]. Mentor, Târgu Mureș. 1999; *Homo narrans. Emberek, történetek és kontextusok* [Homo narrans. Oameni, povestiri, contexte]. KOMP-PRESS, Cluj. 2002; *Aranyoszáék népköltészete. Népi szövegek és kontextusok* [Folclorul Zonei Arieșului. Texte populare și contextele lor]. I-II. Mentor, Târgu Mureș. 2004; *Egy Hir Adás a Késő Maradékhoz. 17–20. századi erdélyi toronygombíratok* [Memoriale din globurile bisericesti din secolul 17–20.]. Mentor, Târgu Mureș. 2006; *Alfabetizáció, írásszakások, populáris írásbeliség* [Alfabetizare, obiceiurile scrisului, cultura populară scrisă]. KJNT–BBTE, Cluj. 2008; *A történetmondás antropológiája* [Antropologia povestitului]. BBTE–KJNT, Cluj, 2011.